

**Česká školní inspekce
Moravskoslezský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIT-236/20-T

Název	Základní škola, Opava, Havlíčkova 1, příspěvková organizace
Sídlo	Havlíčkova 520/1, Předměstí, 746 01 Opava
E-mail	spec.zs@zrak.opava.cz
IČ	47813482
Identifikátor	600171876
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Kateřina Prchalová
Zřizovatel	Moravskoslezský kraj
Místo inspekční činnosti	Havlíčkova 520/1, Předměstí, 746 01 Opava Olomoucká 467/18, Předměstí, 746 01 Opava
Termín inspekční činnosti	25. 2. 2020 – 28. 2. 2020

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Inspekční činnost podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školný zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného základní školou, školní družinou a internátem podle školních vzdělávacích programů.

Zjišťování a hodnocení podmínek a průběhu poskytování poradenských služeb speciálně pedagogickým centrem.

Zjišťování a hodnocení naplnění školních vzdělávacích programů a jejich souladu s právními předpisy a příslušnými rámcovými vzdělávacími programy.

Charakteristika

Základní škola, Opava, Havlíčkova 1, příspěvková organizace (dále „škola“) vykonává činnost základní školy, školní družiny, školní jídelny, speciálně pedagogického centra a internátu. Škola je zřízena podle § 16 odst. 9 školského zákona, zaměřuje se na vzdělávání žáků se zrakovým postižením a vadami řeči. Ve čtrnácti třídách základní školy se vzdělávalo 128 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Školní družina poskytovala zájmové vzdělávání v šesti odděleních 80 žákům. V internátu bylo ubytováno celkem 13 žáků, z toho 11 žáků školy.

Činnost speciálně pedagogického centra je zaměřena zejména na poradenskou podporu u dětí, žáků i studentů se zrakovým postižením a s řečovými vadami. Poradenské služby jsou poskytovány nejenom žákům a zákonným zástupcům kmenové školy, ale i dalších škol.

Hodnocení podmínek vzdělávání a poskytování poradenských služeb

Ředitelka školy je ve funkci od roku 2006, v procesu řízení uplatňuje manažerské schopnosti a odborné zkušenosti. Jasně definované koncepční záměry ředitelka postupně naplňuje, aktualizuje a pravidelně vyhodnocuje činnost školy. Důraz klade na vytvořený kompetenční rámec, ve kterém spolu se všemi pedagogickými pracovníky definují kvalitu vzdělávání. Součástí tohoto rámce je rovněž autoevaluace, ve které jsou účelně využity motivační pohovory s pedagogickými pracovníky, jejichž závěry slouží jako podklad pro další plánování nebo úpravy organizace vzdělávání. Promyšlený způsob delegování kompetencí na jednotlivé vedoucí a odborné pracovníky umožňuje plynulý chod instituce. Ředitelka klade důraz na týmovou práci a jednotnost vzdělávacích postupů v rámci funkčně nastaveného systému porad. Sledování úrovně kvality vzdělávání probíhá v rámci plánované hospitační činnosti podle jasně stanovených kritérií kompetenčního rámce, se kterými jsou pedagogové vedením školy předem seznámeni. Vedoucí speciálně pedagogického centra obdobným způsobem systematicky kontroluje úroveň poskytovaných poradenských služeb, což se odráží v kvalitě práce odborných pracovníků. Ředitelka aktivně řídí pedagogický proces, vede pedagogy k hodnocení kvality jejich práce a k sebereflexi prostřednictvím pravidelného vyhodnocování plánů osobního rozvoje. Dílčí nedostatky byly shledány v kontrolní činnosti týkající se souladu doporučení školského poradenského zařízení a zpracování individuálních vzdělávacích plánů.

Spolupráce učitelů na úrovni metodických orgánů přispívá ke sjednocení vzdělávacích strategií a hodnocení žáků. Účinnost poskytované zpětné vazby o kvalitě pedagogické práce a sdílení metodických postupů podporují vzájemné hospitace. Pravidelná kooperace a komunikace vedení školy, pedagogů, odborných pracovníků a zákonných zástupců se pozitivně promítá do příjemné pracovní atmosféry a zvyšuje účinnost vzdělávání žáků.

Složení pedagogického sboru umožňuje plnit záměry a cíle školních vzdělávacích programů. Pedagogové efektivně využívají své pedagogické a speciálně pedagogické poznatky ve výuce. Kolektiv odborných pracovníků speciálně pedagogického centra a internátu je stabilní, většina z nich má dlouholeté zkušenosti v oboru. Škola provedla po dohodě se zřizovatelem od 1. 1. 2020 organizační změnu, kdy zřídila místo asistentů pedagoga pozice pedagogických pracovníků. Další vzdělávání pedagogických pracovníků je zajišťováno na

základě reálně zpracovaného plánu. Vychází z potřeb školy, podporuje odborný růst pedagogů a rozšiřování vědomostí v oblasti čtenářské gramotnosti, kritického myšlení, mentoringu a speciální pedagogiky. Získané poznatky jsou vzájemně sdíleny a uplatňovány ve výuce. V následující období je nezbytné se zaměřit na prohloubení odborných a pedagogických znalostí a dovedností pracovníků na pozicích souběžně působících pedagogických pracovníků v jedné třídě. Bezpečnost, ochrana zdraví a požární prevence je nedílnou součástí vzdělávání. Škola se snaží eliminovat konkrétní rizika předcházení úrazům a přijímá adekvátní opatření.

Plnění koncepčních záměrů školy podporují přínosně rozvíjené partnerské vztahy. Stěžejními partnery školy jsou zákonní zástupci žáků. Škola je informuje mnoha způsoby (např. webové stránky, žákovské knížky, individuální rozhovory, třídní schůzky či internetové aplikace) o své činnosti, průběhu a výsledcích vzdělávání. Pro zákonné zástupce realizuje škola různé akce a workshopy např. otevřené hodiny, dny otevřených dveří či neformální setkávání, na kterých jsou zákonní zástupci seznamováni s kritériálním hodnocením či organizací školního roku. Se zřizovatelem ředitelka úzce spolupracuje v rámci obnovy a rozvoje materiálních podmínek. Vzdělávání žáků podporuje kooperace s řadou odborných a specializovaných pracovišť, např. školská poradenská zařízení na krajských úrovních, pracoviště specializující se na problematiku zrakového handicapu a vad řeči.

Materiální a finanční podmínky školy umožňují realizaci vzdělávacích programů. Ředitelka průběžně vyhodnocuje stav materiálně-technického zázemí školy a zajišťuje jeho opravy v nezbytně nutném rozsahu, z důvodu plánovaného přemístění celé školy do jiných prostor od 1. 9. 2022. Učebny jsou vybaveny moderními didaktickými pomůckami i herními doplňky. Prostory jednotlivých pracoven odborných pracovníků speciálně pedagogického centra jsou vhodně vybaveny k jejich praktickému využití. Internát zabezpečuje ubytování pro žáky v účelně vybavených dvou a třílůžkových pokojích. Školní jídelna připravuje obědy pro žáky, zajišťuje celodenní stravování pro žáky ubytované v internátu a nad rámec školního stravování si žáci mohou odebírat dopolední přesnídávky a odpolední svačinky. Individuálně se rovněž přistupuje k žákům, jejichž zdravotní stav vyžaduje dietní stravování.

Hodnocení průběhu vzdělávání a poskytovaných poradenských služeb

Společným znakem sledovaných hodin na obou stupních základní školy byl vstřícný přístup pedagogů a přátelská atmosféra. Vyučovací proces příznivě ovlivňoval vztah vzájemného respektu mezi pedagogy a žáky i dodržování nastavených pravidel. Průběh téměř všech hodin dosahoval velmi dobré až výborné kvality. Výuka byla pečlivě připravená a logicky strukturovaná, učitelé vycházeli ze speciálních vzdělávacích potřeb žáků a předem stanovených vzdělávacích cílů, k jejich splnění využívali efektivní a inovativní postupy, které žáky dostatečně motivovaly k aktivnímu zapojení do nabízených činností. Zvolená dynamika aktivit v hodinách respektovala pracovní tempo žáků s vadami řeči, učitelé maximálně zohledňovali jejich vzdělávací možnosti a schopnosti, uplatňovali individuální i diferencovaný přístup, vzhledem ke zrakovému postižení jednotlivců, např. volba odlišného způsobu výuky při čtení Braillových textů. Zvoleným didaktickým postupům napomáhaly i nízké počty žáků ve třídách.

Učitelé často efektivně zapojovali žáky do řešení různých úloh s využitím kritického myšlení a moderní didaktické techniky, např. interaktivní tabule, motivující robotické hračky pro nácvik programování a rozvoje prostorové představivosti. Efektivitu vzdělávání žáků se zrakovým postižením zvyšovalo využívání různých digitálních optických kompenzačních

pomůcek, zvýrazněných a zvětšených textů na kontrastním podkladu, názorných pomůcek, reliéfních obrázků či map. Pedagogové průběžně ověřovali porozumění zadaným úkolům a předávaným informacím, účelně pracovali s chybou jako nástrojem nápravy a často vhodně uplatňovali mezipředmětové vztahy. Žáci byli motivováni průběžnými pochvalami, občas i hodnocením jejich práce známkou. Učitelé citlivě pracovali s povzbuzením, vyjadřovali žákům důvěru při řešení zadaného úkolu. Účelně pracovali se závěry vyučovacích hodin, pomocí návodných otázek společně se žáky shrnuli probrané učivo, v některých případech hodnotili žáky jako celek nebo vyzdvihli úsilí jednotlivců, a rovněž vedli žáky k cílenému sebehodnocení nebo vrstevnickému hodnocení.

Pedagogové se zaměřovali na rozvíjení verbálních schopností u žáků s vadou řeči pomocí logopedických cvičení. Pro relaxaci žáků byla využívána místnost snoezelen, kde probíhá zraková stimulace a muzikoterapie.

Z většiny navštívených hodin, ve kterých bylo uplatňováno podpůrné opatření ve formě dalšího pedagogického pracovníka místo asistenta pedagoga, bylo patrné, že tento pedagogický pracovník nevykonával činnosti rovnocenné učiteli, činnost odpovídala spíše práci asistenta pedagoga. V těchto hospitovaných hodinách nedošlo k vytvoření tandemové spolupráce pedagogů, rovněž z důvodu absence odborné kvalifikace. Je nezbytné, aby vedení školy tomuto novému nastavení věnovalo pozornost a přijalo patřičná opatření. Ve výuce však byla žákům se speciálními vzdělávacími potřebami poskytována potřebná podpora a vzdělávání bylo v souladu s přiznanými podpůrnými opatřeními.

Zájmové vzdělávání ve školní družině přispívá k rozvoji osobnosti žáků, jejich zájmů a nadání, rozvíjí jejich kompetence a podporuje sociální vazby. Rozmanitá nabídka školních a mimoškolních aktivit umožňuje žákům rozšiřovat a prohlubovat si vědomosti a dovednosti v různých oblastech – tvořivé, sportovní či umělecké.

Speciálně pedagogické centrum má přehledně a funkčně nastavený systém evidence klientů. Z analýzy jednotně vedených spisů klientů vyplývá, že největší podíl poradenských služeb představuje psychologická a speciálně pedagogická diagnostika, vypracování zpráv a doporučení z těchto vyšetření. Pro komplexní posouzení stavu žáka a optimálního nastavení jeho podpůrných opatření se v průběhu diagnostického procesu vhodně uplatňují vstupní informace od zákonných zástupců, ze školy a dalších subjektů (odborné lékařské zprávy, školní dotazníky aj.). Standardizované psychologické diagnostické nástroje, metody a postupy s ohledem na účel poradenských služeb, věk žáka a druh jeho znevýhodnění jsou náležitě a v plném rozsahu využívány psychology. Speciální pedagogové ze standardizovaných nástrojů cíleně používají zejména testy pro zjištění percepční úrovně a další metody, které vhodně kombinují podpůrnými didaktickými pomůckami.

Při vzdělávání v internátu byl systematicky kladen důraz na zařazování relaxačních, pohybových aktivit a činností estetického charakteru, které pomáhaly posilovat zejména samostatnost žáků a sociální, pracovní i komunikativní kompetence. Cíleně byly zařazovány činnosti navazující na výuku, které rozvíjely jejich učební dovednosti.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Výsledky vzdělávání ve škole pozitivně ovlivňuje systematicky nastavený proces úzké spolupráce všech vyučujících s vychovateli školní družiny a internátu, kteří výraznou měrou pomáhají žákům se zvládnutím přípravy na vyučování. Efektivitu celého systému dokládá nízké procento neprospívajících žáků. Výsledky vzdělávání žáků školy jsou sledovány a vyhodnocovány při jednáních pedagogické rady, škola sleduje individuální pokrok všech žáků i výsledky jednotlivých tříd. Ve školním roce 2018/2019 neprospěli tři žáci, zejména

z důvodu zdravotních komplikací. Nedílnou součástí hodnocení jsou žákovská portfolia, se kterými pedagogičtí pracovníci pracují v průběhu celého vzdělávání. Škola má přehled o žácích v navazujícím středním vzdělávání prostřednictvím dnů otevřených dveří a také se tito žáci účastní soutěží, které škola pořádá pro osoby s vadou zraku.

Všichni pedagogové poskytují odbornou podporu žákům v rámci doporučení školského poradenského zařízení, u některých žáků individuálními vzdělávacími plány a dalšími, pro žáky přínosnými postupy, jako jsou terapie, snoezelen či pohybové a sportovní aktivity. Školní poradenské pracoviště je efektivně zastoupeno výchovnou poradkyní a metodičkou prevence, které poskytují účinnou podporu všem aktérům vzdělávacího procesu. V rámci kariérového poradenství výchovná poradkyně každoročně realizuje na začátku školního roku schůzky pro zákonné zástupce, při kterých poskytuje potřebné informace o dalších možnostech vzdělávání žáků na odborných učilištích nebo o termínech dnů otevřených dveří středních škol. Dobře nastavené preventivní mechanismy, zejména úzká spolupráce s ostatními pedagogy, přispívají k úspěšnému řešení vzniklých problémů v jejich počátku. Problematika rizikového chování je vhodně zařazena do výuky i mimoškolních aktivit.

Pedagogičtí pracovníci ve školní družině i internátu sledují studijní výsledky žáků a spolupracují s třídními učiteli a ostatními pedagogy. Žáci zvládali dovednosti a návyky uplatnitelné v praktickém životě. Významným výsledkem vzdělávání byly přátelské vztahy mezi nimi a jejich pozitivní vztahy k dospělým.

Závěry

Vývoj školy

Škola si od poslední inspekční činnosti v roce 2013 udržuje kvalitní úroveň vzdělávání i řízení organizace.

Silné stránky

Vytvoření kompetenčního rámce všech pedagogických pracovníků školy, ve kterém je sjednocována a definována kvalita vzdělávání dané školy.

Zařazování inovativních a aktivizujících metod a forem práce ve vzdělávání žáků zvyšuje účinnost vzdělávání.

Příznivá atmosféra školy a vstřícný pedagogický styl i empatický projev pedagogických pracovníků podporují sociální a osobnostní rozvoj žáků.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

Souběžně působící pedagogičtí pracovníci, původně na pozicích asistentů pedagoga, nevykonávali činnosti rovnocenné pedagogům, nedošlo např. k vytvoření tandemové spolupráce, rovněž z důvodu absence odborné kvalifikace.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

Při zachování pozic dalších pedagogických pracovníků zaměřit jejich cílené další vzdělávání na získání odborné kvalifikace a rozvoj pedagogických kompetencí s následným využitím např. tandemové spolupráce.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 15 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání ze dne 14. 11. 2017 včetně dodatků
2. Školní vzdělávací program pro školní družinu ze dne 6. 1. 2010
3. Školní řád základní školy s platností od 18. 10. 2018
4. Vnitřní řád školní družiny s platností od 2. 9. 2019
5. Vnitřní řád školní jídelny s účinností od 2. 9. 2019
6. Vnitřní řád internátu s účinností od 2. 9. 2019
7. Vnitřní řád speciálně pedagogického centra s účinností od 1. 12. 2013
8. Třídní knihy vedené ve školním roce 2019/2020
9. Dokumentace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami vedená ve školním roce 2019/2020 (vybraný vzorek)
10. Organizace školy 2019/2020 (mj. organizační řád včetně organizačního schématu, další vzdělávání pedagogických pracovníků, kontrolní a hospitační činnost, organizace výuky, dohledy, rozvrh hodin, roční plány práce, koncepční záměry)
11. Vzorek školní matriky základní školy a školní družiny vedené ve školním roce 2019/2020
12. Vzorek dokladů o dosaženém vzdělání pedagogických pracovníků školy
13. Dokumentace k bezpečnosti a ochraně zdraví ve školním roce 2019/2020
14. Dokumentace ke školnímu stravování období listopad až prosinec 2019 a leden 2020

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Daniel Jakubek, školní inspektor,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Daniel Jakubek v. r.

Mgr. Iveta Galušková, školní inspektorka

Mgr. Iveta Galušková v. r.

PhDr. Ing. Ivana Teichmannová,
školní inspektorka

PhDr. Ing. Ivana Teichmannová v. r.

Mgr. Lenka Zárubová, školní inspektorka

Mgr. Lenka Zárubová v. r.

Bc. Ludmila Kubicová, kontrolní pracovnice

Bc. Ludmila Kubicová v. r.

V Ostravě 11. 3. 2020

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Kateřina Prchalová,
ředitelka školy

Mgr. Kateřina Prchalová v.r.

V Opavě 16. 3. 2020